

Wyniki oceny wartości użytkowej i oceny genetycznej linii hodowlanych pszczoł w 2025 r.

Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt prowadzi ocenę pszczoł zgodnie z zakresem i metodyką prowadzenia oceny wartości użytkowej i oceny genetycznej pszczoł. Dla pszczoł ocena wartości użytkowej prowadzona jest łącznie z oceną genetyczną. Wyniki oceny otrzymywane są na podstawie przeprowadzonych pomiarów i obserwacji ocenianych cech.

Ocena według stacjonarnej metodyki (zwana dalej oceną stacjonarną) obejmuje poszczególne matki pszczele. Pochodzenie matek pszczelich objętych oceną jest zgodne z założeniami określonymi w programie hodowlanym lub programie krzyżowania, realizowanym dla danej linii hodowlanej pszczoł, dla której prowadzi się odpowiednio księgę hodowlaną lub rejestr. Każdą matkę pszczelą ocenia się na podstawie cech tworzonej przez nią rodziny pszczelej.

Ocena ta polega na porównaniu wyników pomiarów i obserwacji ocenianych cech, prowadzonych w sezonie oceny. Sezon oceny obejmuje okres jednego roku od momentu poddania matki pszczelej do rodziny.

Obserwacje i pomiary prowadzi się zgodnie ze Szczegółowym sposobem prowadzenia oceny stacjonarnej uzgodnionym przez KCHZ z hodowcą realizującym program dla danej linii hodowlanej. Ocena prowadzona jest w okresie umożliwiającym ocenę wszystkich cech określonych we wzorcu – standardzie hodowlanym lub programie krzyżowania dla danej linii hodowlanej pszczoł. Każda z linii hodowlanych ma indywidualny zakres i skalę punktacji za poszczególne oceniane cechy, jak również indywidualną maksymalną sumę punktów możliwych do uzyskania.

Ocenię stacjonarną podlegają takie cechy jak: miodność, rozwój, łagodność, rojliwość i zimotrwałość. Oceniane są również inne cechy określone we wzorcu - standardzie hodowlanym lub programie krzyżowania dla danej linii hodowlanej pszczoł. Przeprowadzenie oceny w tym zakresie jest niezbędne w celu realizacji programu hodowlanego lub programu krzyżowania. W wielu przypadkach dodatkowo oceniane są takie cechy jak zachowanie higieniczne, sposób zasklepiania plastrów oraz zachowanie pszczoł na plastrze. W określonych sytuacjach ocenie mogą również podlegać cechy fenotypowe pszczoł takie jak ubarwienie poszczególnych osobników występujących w rodzinie pszczelej.

Ocena genetyczna prowadzona jest łącznie z oceną wartości użytkowej pszczoł w oparciu o uzyskane wyniki oceny stacjonarnej matek pszczelich pochodzących z danej linii hodowlanej pszczoł.

Obliczenia dotyczące oceny genetycznej są wykonywane na podstawie sumy wszystkich punktów uzyskanych przez poszczególne oceniane matki pszczele w roku prowadzenia oceny. Wyniki obliczeń dokonywane są oddzielnie dla każdej linii hodowlanej poddanej ocenie. Wynikiem obliczeń są między innymi wartość średnia uzyskanej punktacji oraz współczynnik zmienności populacji obliczany wg wzoru $CV=(\sigma/\mu)*100$, gdzie:

CV - współczynnik zmienności populacji,

σ - odchylenie standardowe populacji,

μ - wartość średnia populacji.

W niniejszej publikacji zestawiono wyniki oceny pszczoł przeprowadzonej w 2025 roku i przedstawiono średnie wartości punktacji oraz wartości współczynnika zmienności populacji, uzyskane przez poszczególne linie hodowlane pszczoł.

Zestawienie wyników oceny pszczół przeprowadzonej w 2025 roku dla linii hodowlanych pszczół rasy kraińskiej (car)

Tabela 1

Nazwa linii hodowlanej	Liczba matek pszczelich poddanych ocenie stacjonarnej	Maksymalna liczba punktów (ocena stacjonarna)	Średnia liczba punktów (ocena stacjonarna)	Współczynnik zmienności
car AGA	6	115	98,33	9,59
car Alpejka	32	18	15,88	7,17
car AISin	18	20	16,28	3,43
car Bałtycka	71	18	12,80	30,82
car Bielka 1	40	22	19,73	6,89
car Bieszczadzka	25	27	23,80	2,38
car BR 20	24	23	16,71	8,55
car Brzezinka	34	15	12,79	18,16
car Ca	7	18	15,43	9,71
car CJ10	18	20	16,06	7,33
car Cp	4	18	17,25	4,81
car Cr	7	18	17,14	6,56
car CT46	18	20	16,50	3,03
car CT83	30	21	17,00	0
car Demeter	19	100	84,47	6,42
car Dobra	191	21	18,76	5,36
car Dolka1	15	28	23,20	12,21
car Galicya	31	100	73,40	9,07
car Gema	43	15	12,60	14,83
car Iwa	87	21	16,76	8,53
car Jugo	5	18	15,20	7,67
car Kamianka	10	18	16,50	7,30
car Ka-Prim	45	25	18,33	21,20
car Karpatka	51	18	15,67	5,75
car Kortówka	59	21	15,56	20,91
car Kujawska	20	20	14,20	25,25
car M1	31	15	13,42	11,16
car MAJA	40	18	16,00	0
car Marynka	31	100	56,68	30,96
car Niagara	20	21	16,10	5,86
car Nieska	23	18	16,30	5,56
car Niw	14	18	13,64	31,17
car Pogórska Cb	10	18	16,50	9,09
car Prima	55	15	12,76	9,21
car R	14	15	11,50	25,62
car S	24	18	14,33	22,93
car SAWA 1	10	21	15,80	15,71
car SK	32	18	13,88	7,80
car Sudetka	16	28	25,00	12,17
car Śląska	42	18	12,95	22,03
car Wanda	15	20	18,93	5,93
car Wielka	20	15	12,80	10,94
car Wojsławka	30	21	12,60	39,61

Zestawienie wyników oceny pszczół przeprowadzonej w 2025 roku dla linii hodowlanych pszczół rasy kaukaskiej (cau)

Tabela 2

Nazwa linii hodowlanej	Liczba matek pszczelich poddanych ocenie stacjonarnej	Maksymalna liczba punktów (ocena stacjonarna)	Średnia liczba punktów (ocena stacjonarna)	Współczynnik zmienności
cau KP	30	24	20,26	5,73
cau M	19	18	14,89	8,68
cau WG	25	15	12,28	11,17
cau Woźnica	8	18	14,75	14,28

Zestawienie wyników oceny pszczół przeprowadzonej w 2025 roku dla linii hodowlanych pszczół rasy środkowoeuropejskiej (M)

Tabela 3

Nazwa linii hodowlanej	Liczba matek pszczelich poddanych ocenie stacjonarnej	Maksymalna liczba punktów (ocena stacjonarna)	Średnia liczba punktów (ocena stacjonarna)	Współczynnik zmienności
M Asta	26	18	13,58	17,23
M Augustowska	91	15	12,08	9,29
M Kampinoska	56	15	12,38	15,91
M Północna	79	18	14,59	6,22

Zestawienie wyników oceny pszczół przeprowadzonej w 2025 roku dla linii hodowlanych pszczół rasy włoskiej (lig)

Tabela 4

Nazwa linii hodowlanej	Liczba matek pszczelich poddanych ocenie stacjonarnej	Maksymalna liczba punktów (ocena stacjonarna)	Średnia liczba punktów (ocena stacjonarna)	Współczynnik zmienności
lig Regine	17	18	14,06	12,55

Zestawienie wyników oceny pszczół przeprowadzonej w 2025 roku dla linii hodowlanych pszczół pochodzących z krzyżowania

Tabela 5

Nazwa linii hodowlanej	Liczba matek pszczelich poddanych ocenie stacjonarnej	Maksymalna liczba punktów (ocena stacjonarna)	Średnia liczba punktów (ocena stacjonarna)	Współczynnik zmienności
Amelka	19	25	19,89	2,77
AM	24	18	15,50	12,63
Bella Bee	30	18	15,07	3,81
CAS BM	26	24	18,77	8,53
Daja	42	18	15,43	12,58
Galicja	15	18	14,53	7,89
K2	28	20	14,68	15,24
Karolinka	143	10	7,63	24,30
KINGA	20	15	11,55	14,61
Kubatka	7	15	13,00	0
Magda	25	18	13,04	14,63
MDZ	15	15	12,07	14,34
Melissa	15	15	12,87	2,64
Opolanka	4	21	17,00	0
Piaskowa	24	22	19,63	7,76
Pomorska	30	18	14,97	5,31
ROSA	26	21	16,23	7,11
RUDA	15	15	12,00	9,13
SAWA	8	15	11,75	19,38
Sokóleńska	9	15	12,56	9,28
TR	16	15	13,00	12,16
Viktoria	14	18	16,21	3,44
Żuławska	49	18	16,16	6,42